



صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

## هشت سال دفاع مقدس در برابر تمام توطئه های دشمنان

مروری بر مصادیق حمایت همه جانبه دشمنان از رژیم بعث عراق



فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

**پژوهشگر: مرتضی هوشیار**

## فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۲.....	❖ مقدمه.....
۳.....	❖ همکاری غرب و شرق با رژیم بعث عراق در جنگ تحمیلی علیه ایران.....
۳.....	• الف) اقدامات حمایتی غرب از صدام در جنگ.....
۷.....	• ب) حمایت تسلیحاتی اتحاد جماهیر شوروی از صدام در خلال جنگ تحمیلی.....
۸.....	• ج) حمایت مالی کشورهای عربی از صدام در خلال جنگ تحمیلی.....
۹.....	• د) فتح جزیره فاو و نگرانی روزافزون غرب از پیروزی ایران در جنگ.....
۱۱.....	❖ سخن آخر.....



دو قدرت غرب و شرق در هیچ مناقشه‌ای در جهان با یکدیگر همسو نشدند مگر حمله رژیم جنایت‌کار صدام به ایران که نه تنها با نشان دادن چراغ سبز، صدام جنایتکار را تحریک به حمله کردند، بلکه میلیاردها دلار نیز کمک تسلیحاتی در اختیارش گذاشتند. البته این واقعیت را امروز که چهل سال از آن تجاوز جنایتکارانه می‌گذرد بهتر و جامع‌تر می‌فهمیم. قطعاً یکی از دلایل این درک بهتر افشای خیل اطلاعاتی است که نشان می‌دهد قدرت‌ها و کشورهای متعدد در اردوگاه غرب و شرق اعم از عرب و اروپایی این جنایتکار را یاری رساندند. تجاوز صدام به کویت و تهاجم نیروهای چند ملیتی به عراق موجب گردید که رسانه‌ها و شخصیت‌های خارجی زیادی دست به افشای برخی از این واقعیت‌های تکانه‌دهنده بزنند و ناخواسته ضمن ترسیم بخشی از چهره جنایتکار صدام، به حمایت‌های همه‌جانبه غرب از این دیکتاتور سفاک اعتراف کنند.

این افشاگری‌ها و اعترافات، گویای تنها بخشی از مظلومیت ملت شریف ایران و به ویژه رزمندگان ایرانی در این برهه زمانی است.

فراموش نکنیم در کنار ویژگی‌های مختلف که برای دفاع مقدس برشمرده می‌شود؛ یکی از آن‌ها مردمی بودن آن است. به گفته بیشتر صاحب نظران، جهان در خلال جنگ تحمیلی عراق علیه ایران شاهد یکی از مردمی‌ترین دفاع‌ها بود. به گونه‌ای که از تمام اقشار و رده‌های سنی برای دفاع از میهن؛ داوطلبانه حضور داشتند و این بسیار کم نظیر است. تلاش شده در این پژوهش نمونه‌هایی از همکاری غرب و شرق با رژیم جنایتکار بعث عراق در خلال جنگ تحمیلی علیه ایران البته مستند به مدارک تاریخی ارائه شود.

## ❖ همکاری غرب و شرق با رژیم بعث عراق در جنگ تحمیلی علیه ایران

الف) اقدامات حمایتی غرب از صدام در جنگ

ب) حمایت تسلیحاتی اتحاد جماهیر شوروی از صدام در خلال جنگ تحمیلی

ج) حمایت مالی کشورهای عرب از صدام در خلال جنگ تحمیلی

د) فتح جزیره فاو و نگرانی روزافزون غرب از پیروزی ایران در جنگ

### • الف) اقدامات حمایتی غرب از صدام در جنگ

رژیم بعثی عراق در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ با پشتیبانی‌های جهانی به ایران حمله کرد. کشورهای مختلف به صدام کمک‌های گوناگون و متعددی کردند؛ از جمله دادن انواع هواپیماهای مختلف و امکانات راداری و پدافندی و دیگر وسایل و تجهیزات مدرن‌ترین را در اختیار صدام گذاشتند. علاوه بر این کمک‌های نظامی، با انواع کمک‌های اقتصادی نیز عراق را یاری دادند. ۱ میلیارد دلار وام برای خرید تجهیزات نظامی و ۸۴۰ میلیون دلار کمک‌های غذایی برای جلوگیری از تحریک احساسات عمومی در عراق در برابر جنگ با ایران، تنها بخشی از اقدامات آمریکا در حوزه کمک‌های اقتصادی به صدام طی جنگ بود. اندکی بعد از پایان جنگ ایران و عراق، روزنامه "آبزرور" چاپ لندن در تاریخ ۱ مهر ۱۳۶۹ در مقاله‌ای ضمن اعتراف به تامین نیازهای مالی و اقتصادی رژیم بعث توسط دولت‌های غرب و شرق، نوشت: «اگر عربستان سعودی، اروپا و شوروی به منظور کمک به عراق... نیروهای نظامی، لوازم یدکی و پول روانه نمی‌کردند، ایران متحمل این همه تلفات در جنگ نمی‌شد.» برخی از رسانه‌های آمریکایی نیز در اعتراف صریحی اعلام کردند: «این عراق بود و نه ایران که از کمک‌های کلان نظامی و مالی خارجی برخوردار شد و این کمک‌ها به صدام حسین امکان داد که یک ماشین نظامی بیافریند... هشت سال بعد زمانی که میان این دو کشور آتش‌بس برقرار شد شمار نفرات نظامی عراق از یک میلیون تجاوز می‌کرد. به این معنا که صدام توانسته بود در عرض هشت سال نیروهای نظامی‌اش را چهار برابر کند و پول لازم برای این کار از سوی سعودی‌ها و کویتی‌ها تأمین شده بود. نه تنها از سوی آن‌ها بلکه البته از سوی شوروی و همچنین از فرانسه- آلمان غربی- ژاپن و سرانجام از آمریکا.»<sup>۱</sup>

بنابر اعترافات مقامات و رسانه‌های آمریکایی، دولت آمریکا در دوران جنگ تحمیلی، به طور مستقیم و غیرمستقیم حامی مالی و اقتصادی رژیم بعث عراق بود. بنابر این گزارش «آمریکا در سال ۱۹۸۳ نام عراق را از فهرست حامی تروریسم حذف کرد و به این ترتیب زمینه برای بهره گرفتن عراق از سوبسیدها، اعتبارات و تضمین‌های وامی دولت فدرال را هموار

۱. رادیو آمریکا، ۲۳ بهمن ۱۳۶۹.

ساخت... عراق با رضایت و کمک گه‌گاه آمریکا به چنین قدرتی دست یافت و از یک داد و ستد گسترده محصولات کشاورزی آمریکا... فروش نفت به پالایشگران آمریکایی برای تأمین بودجه نظامی و... بهره گرفت.<sup>۱</sup>» برای درک بهتر این ادعا در ادامه به تعدادی از این کمک‌های مختلف و گوناگون اشاره می‌شود.



#### (۱) حمایت اطلاعاتی آمریکا از صدام

در ۳۰ سپتامبر ۱۹۸۰ نیروی هوایی آمریکا ۵ فروند هواپیمای شنا سایی آواکس را جهت شنا سایی عملیات‌های هوایی نیروی هوایی ایران و اطلاع‌رسانی آن‌ها به ارتش عراق، به عربستان سعودی منتقل کرد. سازمان سیا از سال ۱۹۸۰ شروع به در اختیار گذاردن تصاویر هوایی به رژیم بعث عراق کرد. این تصاویر توسط ماهواره‌های جاسوسی آمریکا از مواضع نیروهای نظامی ایران و تأسیسات نفتی ایران گرفته شده بود. این کمک‌رسانی اطلاعاتی تا برقراری آتش‌بس میان ایران و عراق ادامه پیدا کرد.

و سرانجام در نوامبر ۱۹۸۳ کاخ سفید در بیانیه‌ای اعلام کرد که «دولت آمریکا هر آنچه لازم، و از نظر قانون موجه است را انجام می‌دهد تا عراق در جنگ با ایران مغلوب نشود».<sup>۲</sup>

<sup>۱</sup>. رادیو آمریکا، ۲۲ مرداد ۱۳۶۹.

<sup>۲</sup>. «A National Security Directive [NSDD 114] states that the US will do whatever was necessary and legal to prevent Iraq from losing its war with Iran»

Studies in international strategic issues, Volume 9. Forum for Strategic & Security Studies, 2006 pp.10



## ۲) حمایت‌های تسلیحاتی فرانسه از صدام

فرانسه گرچه در ابتدای جنگ تحمیلی اعلام بی‌طرفی کرد، اما وجود برخی از منابع و آمارها نشان می‌دهد که این کشور ۴/۷ میلیارد دلار کمک مالی در اختیار رژیم بغداد قرار داد. همچنین به منظور تجهیز صدام هواپیماهای سوپر اتاندارد و موشک‌های لیزری که از آخرین دستاوردهای صنعت نظامی فرانسه بود در اختیار ارتش عراق قرار گرفت. بحث در هیئت دولت فرانسه درباره امکان حمایت از دستیابی محدود عراق به سلاح هسته‌ای در جنگ نیز دلیلی دیگر بر حمایت فرانسه از صدام بود.<sup>۱</sup>



رادارهای فرانسوی در دوران دفاع مقدس از سوی ارتش بعث عراق به منظور رصد تحرکات رزمندگان اسلام مورد استفاده قرار می‌گرفت، تعدادی از رادارهای مراقبت زمینی «رازیت» که ساخت فرانسه است در عملیات‌های کربلای ۴ و ۵، والفجر ۸، جنگ نفتکش‌ها و عملیات حمله به سکوه‌های «البکر» و «الامیه» توسط رزمندگان سپاه و ارتش منهدم شدند. البته ده‌ها دستگاه از این رادارها در دوران دفاع مقدس به غنیمت گرفته شد و پس از خاتمه جنگ تحمیلی این رادار با کمک مهندسی معکوس به طور گسترده تولید و به کار گرفته شد.

<sup>۱</sup>. خبرگزاری دفاع مقدس، ۱۳۹۷/۰۷/۰۱



### ۳) تامین جنگ افزارهای شیمیایی صدام از سیوی غرب

جالب است که به گفته وبسایت نشریه فارین پالیسی چاپ واشنگتن، آمریکا در جریان جنگ ایران و عراق با وجود اطلاع از تصمیم عراق برای استفاده از سلاح‌های شیمیایی، کمک‌های اطلاعاتی در اختیار عراق گذاشت. این کمک‌ها پس از پیش‌بینی پیروزی‌های استراتژیک ایران در جبهه‌های نبرد و برای جلوگیری از پیروزی ایران در اختیار عراق گذاشته شد. خبرگزاری آمریکایی یونایتدپرس نیز پس از دستگیری صدام در گزارشی نوشت: «این حقیقت نیز اکنون آشکار شده است که برنامه‌های شیمیایی و میکروبی صدام در دهه ۸۰ میلادی بدون حمایت آمریکا ممکن نبوده است. در این گزارش پیتر گالبری، یکی از کارمندان وقت کمیته روابط خارجی سنای می‌گوید که «حقیقت این است که هرگاه عراق قوانین بین‌المللی را نقض می‌کرد و از سلاح‌های کشتار جمعی استفاده می‌کرد بیش از پیش کمک‌ها و حمایت‌های مالی و سیاسی از آمریکا دریافت می‌کرد» و می‌افزاید: «قطعاً ما بر رفتار صدام تأثیر داشتیم زیرا او را به این باور رسانده بودیم که بسیار مهم است که به علت قتل‌هایی که داخل کشور خود انجام می‌دهد، تحت تعقیب قرار نگیرد.»<sup>۱</sup>

طارق عزیز، مشاور نزدیک صدام ۳۲ سال پیش در زندان اعتراف کرد عراق در جنگ تحمیلی علیه ایران از سلاح شیمیایی استفاده می‌کرد و آلمان و فرانسه با موافقت آمریکا به حکومت صدام سلاح شیمیایی می‌فروختند. به گفته طارق عزیز کشورهای اروپایی خود سلاح‌های شیمیایی در اختیار کشورهای جهان سوم قرار می‌دهند، اما هنگام استفاده از سلاح‌ها برای قربانیان آن اشک تمساح می‌ریزند.<sup>۲</sup>

به طور کلی گزارش‌ها از مشارکت ۸۵ شرکت آلمانی، ۱۹ شرکت فرانسوی، ۱۸ شرکت انگلیسی و ۱۸ شرکت آمریکایی در تهیه سلاح شیمیایی برای رژیم صدام حکایت می‌کند، البته رژیم صدام در بمباران شیمیایی شهر حلبچه از بمب‌هایی که برخی از آنها ساخت شوروی سابق بود نیز استفاده کرد.<sup>۳</sup>

استفاده رژیم بعثی صدام از سلاح‌های شیمیایی علیه ایران پس از عملیات پیروزمندانه آزادسازی خرمشهر به طور محدود آغاز شد، اما پس از پیروزی‌های بزرگ ایران و شکست نیروهای بعثی در عملیات‌های والفجر ۲، والفجر ۴، خیبر و بدر،

۱. خبرگزاری دفاع مقدس، ۱۳۹۷/۰۷/۰۱

۲. خبرگزاری آنا، ۱۳۹۹/۰۲/۱۴

۳. خبرگزاری دفاع مقدس، ۱۳۹۵/۰۵/۱۰

رژیم بعثی صدام به استفاده گسترده از این سلاح‌ها روی آورد. مناطقی که هدف حملات شیمیایی رژیم بعثی صدام قرار گرفت شامل مناطق عملیاتی شمال غرب (عملیات والفجر ۲)، روستاهای مجاور و حاج عمران، نساوردیره، نساوردیره سفلی، شاهماردیره، باباجانی، سومار، مریوان، بانه و روستاهای مجاور دودان و شیخ صله، پیرانشهر، نود شه، سردشت، جزایر مجنون، منطقه عملیاتی طلائییه بود. هفتم تیر ۱۳۶۶ هجری شمسی نیز، جهان شاهد یکی از هولناکترین جنایات دست پرورده مدعیان دفاع از حقوق بشر بود. به دستور صدام، هواپیماهای عراق چهار نقطه شلوغ شهر سردشت در استان آذربایجان غربی را با سلاح شیمیایی بمباران کردند که در این جنایت هولناک، ۱۱۰ نفر به شهادت رسیده و هشت هزار نفر دیگر نیز در معرض گازهای سمی قرار گرفتند و مسموم شدند.

بر اساس آمارهای اعلام شده، رژیم بعثی صدام در مجموع در طول جنگ تحمیلی هشت ساله علیه ایران، ۳۷۸ حمله شیمیایی علیه ایران انجام داد که بر اثر آن بیش از ۵۰ هزار نفر شهید و مجروح شدند.<sup>۱</sup>



### • (ب) حمایت تسلیحاتی اتحاد جماهیر شوروی از صدام در خلال جنگ تحمیلی

پس از اوج گرفتن جنگ سرد دو قدرت بزرگ شرق و غرب در هیچ مناقشه‌ای در جهان با یکدیگر هم‌سو نشدند به جز حمله رژیم جنایت‌کار صدام به ایران که نه تنها با نشان دادن چراغ سبزی وی را تحریک به حمله کردند، بلکه میلیاردها دلار نیز کمک تسلیحاتی در اختیارش گذاشتند. پاسخ به چرایی چنین پرسشی بسیار آسان است و راز آن در یک شعار ساده مردمی ایرانیان ولی پر از مفهوم تاریخی پیچیده شده؛ نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی. مفهوم این شعار یعنی رهایی از یوغ بردگی شرق و غرب یعنی استقلال از هر وابستگی خارجی. البته غیر از این نکته کلی، نکات دیگری هم به عنوان دلیل احتمالی به چشم می‌خورد از جمله اینکه:

- فروش تسلیحات نظامی به عراق و کسب درآمد سرشار از این طریق
- قبل از انقلاب اسلامی، عراق متعلق به بلوک شرق (شوروی) و ایران متعلق به بلوک غرب (آمریکا) بود. شوروی تصور می‌کرد با پیروزی عراق بر ایران، ایران در زمره کشورهای بلوک شرق قرار می‌گیرد.
- حکمرانان شوروی قصد داشتند از طریق نابودی و فروپاشی انقلاب اسلامی ایران، قدرت و روحیه ۶۰ میلیون مسلمان روسیه را تضعیف کنند و از قدرت گرفتن آن‌ها جلوگیری کنند.

<sup>۱</sup>. خبرگزاری دفاع مقدس، ۱۳۹۷/۰۷/۰۱



➤ تضعیف گروه‌های مبارز افغانی و محروم شدن آن‌ها از کمک‌های جمهوری اسلامی ایران و انحراف افکار عمومی از جنایات شوروی در افغانستان

➤ نمایش تسلیحات مدرن شوروی در جنگ تحمیلی عراق برای کسب سهم بیشتر بازار جهانی سلاح

بر این اساس پیشرفته‌ترین هواپیماهای جنگی، بالگرد، تانک و سلاح‌های دیگر از جمله تسلیحاتی بود که شوروی در خلال جنگ تحمیلی به عراق ارسال کرد. علاوه بر این فرماندهان ارتش شوروی با حضور در بغداد، آموزش‌های لازم را به ارتش عراق ارائه می‌دادند. حدود ۸۵ درصد تجهیزات استفاده شده از سوی عراق در حمله به ایران، ساخت کشور شوروی بود. بیش از ۴۰۰ تانک تی ۵۵، ۳۰۰ موشک زمین به زمین اسکاد بی، هزار تانک تی ۶۲، بیش از ۵۰۰ تانک پیشرفته تی ۷۲ و نزدیک به ۲۰۰ فروند انواع هواپیماهای میگ تنها بخشی از کمک‌های شوروی سابق به عراق در جنگ با ایران بوده است.<sup>۱</sup>



### • ج) حمایت مالی کشورهای عربی از صدام در خلال جنگ تحمیلی

علاوه بر کشورها و دول غربی، کشورهای عربی هم به طور همه جانبه از رژیم صدام حمایت مالی می‌کردند. بنابر گزارش رسانه‌های آمریکایی: «امیرنشین‌های خلیج فارس تقریباً ۳۰ میلیارد دلار یعنی بیش از نیمی از کمک‌های مالی عراق را تأمین می‌کردند...»

برخی گزارش‌ها از این حکایت دارد که: «کویت به منظور تقویت عراق در جنگ با ایران میلیاردها دلار پول در اختیار صدام حسین قرار داد.» بنابر این گزارش «صدام برای ادامه جنگ علیه ایران در حدود ۶۰ میلیارد دلار از کشورهای خارجی وام گرفت که دست‌کم چهل میلیارد دلار آن از کشورهای عرب و از جمله چهارده میلیارد دلار آن از کویت بود.» البته گفتنی است که کویت علاوه بر حمایت از عراق در جنگ، از سال ۱۹۸۶ به بعد با اشباع عمومی بازارهای نفتی جهان، از افزایش بهای نفت از ۱۵ تا ۱۷ دلار بابت هر بشکه جلوگیری کرد و به این ترتیب درآمدهای نفتی ایران را

<sup>۱</sup>. مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۷/۰۶/۳۱

تقلیل بخشید. "فواص بدر" اقتصاددان مستقل کویتی نیز در یک کنفرانس خبری در مقر سازمان ملل در ۱۶ آذر ۱۳۶۹ کمک‌های نقدی کویت به رژیم بعث عراق را نزدیک به پانزده میلیارد دلار ذکر کرد و اظهار داشت: «کویت در جنگ عراق علیه ایران قریب به پانزده میلیارد دلار پول نقد به عنوان وام بلاعوض در اختیار عراق قرار داد... کمک مالی کویت به عراق جدای از نفتی بود که کویت برای عراق صادر می‌کرد.» عربستان سعودی نیز یکی دیگر از حامیان مالی صدام در جنگ تحمیلی علیه ایران بود. کمک‌های مالی عربستان سعودی به رژیم بعث عراق به حدی بود که "خالد بن سلطان بن عزیز" وزیر دفاع و فرمانده نیروی هوایی عربستان سعودی گفت: «عربستان در جنگ حتی نوشابه‌های عراق را تأمین می‌کرد.» خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز در گزارش خبری خود در تاریخ ۲۳ مرداد ۱۳۶۹ به نقل از فهد پادشاه عربستان اعلام کرد: «اگر عراق می‌گوید افراد خود را فدا کرده است ما نیز با پول، سلاح‌های پیشرفته و همکاری بین‌المللی در این فداکاری سهیم بوده‌ایم.» تلویزیون دولتی عربستان نیز در گزارشی ضمن اعتراف به کمک مالی عربستان به رژیم بعث عراق می‌گوید: «عربستان سعودی، کویت و امارات عربی متحده در دوران جنگ تمامی امکانات مالی خود را در اختیار صدام حسین قرار دادند.»

خبرگزاری رویترز در تاریخ ۲۵ دی ۱۳۶۹ رقم دقیق کمک‌های مالی عربستان به عراق را به نقل از پادشاه عربستان بیش از ۲۷ میلیارد دلار بصورت کمک‌های نظامی و اقتصادی اعلام کرد.<sup>۱</sup>

#### • (د) فتح جزیره فاو و نگرانی روزافزون غرب از پیروزی ایران در جنگ

بر اساس اسناد وزارت خارجه انگلیس آمریکا به ویژه در دو سال پایانی جنگ به نشانه‌هایی دست یافته بود که تاکید می‌کرد ایران در حال پیروز شدن در جنگ با عراق است و مهم‌ترین دلیل از دید آمریکایی‌ها برای این موضوع، تصرف شبه جزیره فاو توسط ایران در مارس ۱۹۸۶ بوده است.



بر اساس این اسناد آمریکایی‌ها معتقد بودند که "فتح جزیره فاو به ایران این اعتماد به نفس را داده بود که در ادامه جنگ با عراق مصمم باشد و این موضوع تا آوریل ۱۹۸۸ که ارتش عراق توانست بار دیگر جزیره فاو را بازپس بگیرد، ادامه داشته است". بر اساس اسنادی که بی‌بی‌سی منتشر کرده در ۱۹ و ۲۰ مارس ۱۹۸۶ آمریکا و انگلیس مذاکراتی درباره

<sup>۱</sup> مرکز اسناد انقلاب اسلامی ۱۳۹۷/۰۶/۳۱

جنگ ایران و عراق انجام دادند که اسناد فاش شده نشان می‌دهد آمریکایی‌ها با شیوه‌های مختلف از جمله استفاده از نیروی نظامی، برنامه‌ریزی کرده بودند که مانع از پیروزی ایران در جنگ با عراق شوند.

بویس (یکی از کارشناسان غربی وقت) می‌گوید: از دید آمریکایی‌ها وضعیت عراق چه از لحاظ سیاسی و چه نظامی مشکل اصلی است، چرا که هم از لحاظ نظامی و هم از لحاظ سیاسی، آنها (آمریکایی‌ها) کاری نمی‌توانستند برای کمک به عراق بکنند. به عنوان مثال عراق هر اسلحه‌ای که نیاز داشت در اختیار داشت و مشکل از خود عراقی‌ها بود که توان انجام اقدامی علیه ایران نداشتند. بنابراین آمریکا تمرکزش را بر محدود کردن و متوقف کردن ایران گذاشته بود، آمریکایی‌ها در اولین گام تلاش کردند که مانع خرید سلاح توسط ایران شوند تا ایران نتواند دست به حملات بزرگ‌تر علیه عراق بزند.

بنا به این گزارش: امید اصلی آمریکایی‌ها این بود که سیر فروش سلاح به ایران متوقف شود. گرچه آمریکایی‌ها تا حدودی در این زمینه موفق بودند اما سلاح همچنان از سمت اروپای شرقی، کره شمالی، سوریه، لیبی و چین به شکل فزاینده‌ای به سمت ایران سرازیر می‌شد و همین امر باعث شد که آمریکایی‌ها به فکر حملات نظامی بیفتند که ایران را فلج کند. بنابراین در بخش نظامی آمریکایی‌ها معتقد بودند که یک حمله گسترده و همه‌جانبه هوایی به تأسیسات زیربنایی اقتصادی ایران باعث تغییر رفتار ایرانیان خواهد شد، اما مشکل آنجا بود که عراقی‌ها عزم و برنامه‌ریزی مناسب نظامی برای این کار نداشتند.

اسناد بی‌بی‌سی فاش می‌کند که دو ماه بعد از دیدار هیئت وزارت خارجه انگلیس از آمریکا، یک هیئت نظامی عالی رتبه آمریکایی‌ها به همراه مشاورانی از وزارت خارجه راهی انگلیس می‌شوند که هدف آنها گفت‌وگو درباره مذاکره آمریکا با کشورهای عربی شامل قطر، عمان، امارت، بحرین، عربستان، کویت و اردن بوده است.

یک سند محرمانه وزارت خارجه انگلیس درباره این دیدار فاش می‌کند: آمریکایی‌ها از مذاکرات ۲۸ روزه خود با کشورهای عربی ناامید شده بودند. کشورهای عربی همچنان خواهان یک تنگه هرگز باز، با رفت و آمد کشتی‌هایشان بودند و حاضر به همکاری بیشتر با آمریکا نبودند و این در حالی بود که آمریکایی‌ها از کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس خواسته بودند نقش فعال‌تری در این زمینه ایفا کنند و برای نمونه بنداری را در اختیار ارتش آمریکا قرار دهند و دست به آزمایش‌ها و برنامه‌ریزی‌های نظامی مشترکی بزنند تا برای دخالت نظامی احتمالی آمریکا علیه ایران آماده باشند. با این حال آمریکایی‌ها اذعان کردند که گرچه کشورهای حوزه خلیج فارس به شکل واضحی نسبت به قبل از سمت ایران احساس نگرانی بیشتری می‌کردند اما حاضر نبودند به این خواست آمریکا پاسخ دهند.

### خلاصه گزارش وزارت خارجه انگلیس درباره آن دیدار چنین بود:

- ۱- قدرت هوایی ارتش عراق در برتری علیه ایران قابل اتکا نیست. گرچه به لحاظ تئوری نیروی هوایی عراقی قدرتمندتر است و این عدم کارآمدی احتمالاً نتیجه عدم آمادگی شخص صدام حسین برای انجام حملات گسترده بوده است.
- ۲- بمباران‌های عراق علیه مواضع ایران در جزیره فاو ناکارآمد است. چرا که استحکامات ایران در این جزیره بسیار مستحکم ساخته شده است.
- ۳- بسیج نیرو در نزدیکی هور الهویزه توسط ایرانیان نشان می‌داد آنها برای یک حمله گسترده به عراق آماده می‌شوند.

بر اساس اسنادی که بی‌بی‌سی منتشر کرده این عوامل باعث شده بود که آمریکایی‌ها به این نتیجه برسند احتمال پیروزی ایران در جنگ با عراق نزدیک است و تلاش کردند تا انگلیس را به ورود به یک اقدام نظامی احتمالی برای متوقف کردن ایران راضی کند.

در سند دیگر از مذاکرات میان آمریکا و انگلیس درباره ایران آمده است: دو طرف بر این مسئله که ایران کشوری بزرگ و دارای جایگاه استراتژیک در منطقه است اشتراک نظر دارند و اینکه کشورهای غربی ناگزیر به داشتن روابط خوب با ایران خواهند بود. اما دو طرف همچنین اتفاق نظر دارند که در کوتاه مدت باید به ایران فشار آورد تا از جنگ دست بکشد.<sup>۱</sup>

### ❖ سخن آخر

۳۱ شهریور سال ۵۹ برهه‌ای است که برای همیشه در تاریخ ثبت و ضبط شده است. در این روز ارتش تا دندان مسلح و آماده بعث عراق با سوء استفاده از فرصت آشفتنی موجود در جامعه، و همکاری و پشتیبانی بلوک غرب و شرق به جمهوری نوپای اسلامی حمله کرد. این حمله که با استعداد و بکارگیری ده لشکر و انبوهی از امکانات زرهی و استفاده همزمان از چند ده فروند هواپیما و هلی‌کوپتر در آسمان و تهاجم شناورهای عراقی رخداد. این تهاجم با ناجوانمردی کامل نه تنها اهداف نظامی بلکه غیر نظامی بی‌دفاع را در بر گرفت که در اثر آن تلفات زیادی بجای گذاشت.

از بررسی اسناد و مدارک محرمانه انتشار یافته به این نتیجه می‌رسیم که دو قدرت رقیب و متخاصم آن روزگار یعنی اتحاد جماهیر شوروی و آمریکا به رغم برخورداری از اختلافات گسترده و عمیق هر دو در این خصوص نه تنها مانع نشدند بلکه با انواع حمایت‌ها صدام را برای هشت سال سرپا نگاه داشتند.

اما علاوه بر یاری رساندن دو قدرت شرق و غرب، کشورهای عربی و اروپایی نیز در این راستا اقدامات متعددی کردند. به طوری که به اعتراف رسانه‌ها و شخصیت‌های مختلف نه تنها این کشورها با کمک‌های اطلاعاتی-تسلیحاتی گسترده عراق را یاری می‌رساندند بلکه با دادن پول و اعتبار این کمک را به حد اعلای خود رساندند. اسناد انتشار یافته از کمک ۲۷ میلیارد دلاری عربستان و ۱۵ میلیارد دلاری کویت در خلال جنگ تحمیلی حکایت دارد.

علاوه بر این اروپای مدعی حقوق بشر در موارد مختلف با تامین جنگ افزارهای شیمیایی صدام در خلق صحنه‌های کشتار بزرگ افراد غیرنظامی بی‌دفاع و حتی شهروند عراقی نقش پررنگی ایفا نمودند.

البته بی‌راه نیست که بگوییم یک تقسیم کاری میان کشورهای یادشده در یاری رساندن به عراق شکل گرفته بود. اتحاد جماهیر شوروی انواع تسلیحات نظامی از هواپیما، هلی‌کوپتر، تانک، توپ و موشک را تامین می‌کرد. اروپای غربی گازهای شیمیایی مورد نیاز صدام را تامین می‌کرد. همزمان با آن آمریکا اطلاعات مورد نیاز عراق را تامین می‌کرد و در نهایت کشورهای عربی به فراخور قدرت و توان خود کمک‌های اعتباری و دلاری در اختیار عراق قرار می‌دادند. نتیجه این یاری رساندن شراکت این کشورها در دو مسئله بود: اول در تلفات گسترده و جنایات صدام .. دوم در طولانی شدن جنگ و

نبرد.

هر زمان هم که رزمندگان جمهوری اسلامی در جنگ به پیروزی می‌رسیدند، سیل کمک‌های کشورهای یادشده با هدف جلوگیری از پیروزی نهایی ایران به راه می‌افتاد.

<sup>۱</sup>. خبرگزاری دانشجویان (ایسنا)، ۱۳۹۷/۱۱/۱۴

واقعیت این است که این رفتارهای ناجوانمردانه چه بسا ممکن است در ظاهر مانع از برخی پیروزی‌ها شده باشد ولی چرخ روزگار به ترتیبی چرخید که همان کشورهای عرب که از هیچ کمکی به صدام حتی دادن بخشی از خاکشان دریغ نمی‌کردند چند سال بعد از پایان جنگ تحمیلی مورد تهاجم و اشغال صدام قرار گرفتند و این پیشگویی حضرت امام(ره) به حقیقت پیوست و در نتیجه عراق به کویت حمله کرد، پیشتر حضرت امام (ره) به سران کویت که حمایت مالی گسترده‌ای را از رژیم صدام می‌کردند خطاب فرموده بودند:

از اینکار بپرهیزید که روزی آتش این فتنه دامن خودتان را می‌گیرد. ... نه تنها صدام از خلق و خوی سبوعیت و درندگی ذره‌ای عدول ننموده است که متاسفانه با حمایت جهانخواران و با سکوت سازمان‌ها و مراکز بین‌المللی به گرگ زخم برداشته‌ای بدل شده است و می‌رود تا شعله‌های آتش و جنگ را در کشورهای منطقه و خصوصا خلیج فارس برانگیزد.<sup>۱</sup>



<sup>۱</sup>. موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، جلد ۲۰ صحیفه امام، ص ۳۲۸ و ۳۲۹